

Dyslexieprotocol

Haarlemmermeer Lyceum Dalton

September 2023

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Dyslexie en onderzoek naar dyslexie	4
2.1 Onderzoek naar dyslexie	4
3. Faciliteitenpas voor leerlingen met dyslexie	5
4. Compensatie- en dispensatieregelingen op het Haarlemmermeer Lyceum Dalton	6
5. Wie doet wat?	8
5.1 Wat doet de leerling?	8
5.2 Wat doen ouder(s) en/of verzorger(s)?	8
5.3 Wat doet de school?	8

1. Inleiding

Op iedere school zijn er leerlingen met dyslexie. Het is belangrijk dat wij beschrijven hoe wij omgaan met dyslexie op het Haarlemmermeer Lyceum Dalton. Leerlingen met dyslexie moeten dezelfde kansen krijgen om het onderwijs te kunnen volgen als leerlingen die geen taalbelemmering hebben.

Het dyslexiebeleid van het Haarlemmermeer Lyceum is erop gericht dat leerlingen met dyslexie op een goede manier leren omgaan met hun dyslexie. Wij kiezen hiervoor omdat op deze manier de leerlingen met dyslexie niet alleen zo goed mogelijk worden voorbereid op het eindexamen maar ook op hun verdere (school)loopbaan.

Het doel van ons dyslexieprotocol is om te informeren over dyslexie. In het protocol zijn de mogelijkheden die wij bieden voor de leerlingen, docenten en ouder(s) en/of verzorger(s) vastgelegd. Verder staat beschreven wat een leerling met dyslexie (en hun ouders) van onze school kan verwachten en wat wij van de leerling en ouders verwachten.

Dit dyslexieprotocol is een onderdeel van het schoolondersteuningsplan (SOP) van het Haarlemmermeer Lyceum Dalton.

2. Dyslexie en onderzoek naar dyslexie

Dyslexie komt oorspronkelijk uit het Grieks: 'dys' betekent 'beperkt' en 'lexis' betekent 'woord'. De essentie van het begrip is dat de leerling moeite met lezen heeft. We hanteren de definitie van de Stichting Dyslexie Nederland:

Dyslexie is een specifieke leerstoornis die zich kenmerkt door een hardnekkig probleem in het aanleren van accuraat en vlot lezen en/of spellen op woordniveau, dat niet het gevolg is van omgevingsfactoren en/of een lichamelijke, neurologische of algemene verstandelijke beperking (Stichting Dyslexie Nederland, 2016).

Bij een leerling met dyslexie zijn er verstoringen in de hersenen in het opnemen van talige informatie. Het gaat vooral om het verklanken van klanken en letters, dat zich uit in het moeite hebben met lezen en spellen. Dyslexie kan ook invloed hebben op het dagelijkse leven. Naast sociale problemen, zoals spanning en faalangst en een lager zelfbeeld, kan de leerling ook leerproblemen krijgen, denk aan spellingproblemen en concentratieproblemen. Dit laatste probleem doet zich vooral voor bij schriftelijke taken. De combinatie van lezen en schrijven is extra moeilijk voor een leerling met dyslexie.

2.1 Onderzoek naar dyslexie

Wanneer er een vermoeden van dyslexie is, kan na overleg een Dyslexie Screening test (DST) worden afgenomen door de een van de dyslexiecoördinatoren: Nathalie Hulsbosch en Marloes Nieveld. De dyslexiecoördinator plant een moment met de leerling. De testafname is vaak in de toetsweek en duurt ongeveer een half uur. Er worden verschillende onderdelen getest, denk aan het lezen van zinnen en het spellen van (onzin)woorden. Uit de test komt een uitslag: risico op dyslexie of geen risico op dyslexie. De uitslag koppelen we terug naar de ouders. Deze uitslag is geen diagnose. Ouders kunnen een psycholoog of orthopedagoog benaderen voor verder onderzoek.

Een erkend GZ-psycholoog (BIG-register), een K&J-psycholoog (register NIP), of een orthopedagoog-generalist (register NVO) kan een onderzoek starten en mogelijk een officieel dyslexie vaststellen. Het onderzoek bestaat uit een aantal onderdelen, zoals een kennismakingsgesprek en een niveaubepaling.

Wanneer er een diagnose dyslexie uit officieel onderzoek volgt, sturen ouders een kopie van de dyslexieverklaring op naar de administratie (infodalton@haarlemmermeerlyceum.nl). Een leerling kan na het aanleveren van de dyslexieverklaring gebruikmaken van de compensatie- en/of dispensatieregelingen, zie hoofdstuk 4.

3. Faciliteitenpas voor leerlingen met dyslexie

Elke gediagnostiseerde leerling met dyslexie krijgt in de eerste weken van zijn schoolcarrière op het Haarlemmermeer Lyceum Dalton een dyslexiepas. Met deze pas krijgt de leerling tijdverlenging en mag de leerling toetsen in de toetsweek typen op een laptop.

De pas wordt aangemaakt na het aanleveren van de dyslexieverklaring. Ouders kunnen deze verklaring mailen naar infodalton@haarlemmermeerlyceum.nl. De pas kan na berichtgeving door de leerling worden opgehaald in het OLC. De pas is geldig tot de leerling van school af gaat. De leerling is verplicht de pas altijd bij zich te hebben en deze op tafel te leggen bij toetsen en examens.

4. Compensatie- en dispensatieregelingen op het Haarlemmermeer Lyceum Dalton

De onderstaande compensatie- en dispensatieregelingen gelden voor leerlingen met dyslexie. De dispensatie- en compensatieregeling op het Haarlemmermeer Lyceum Dalton sluit aan op de regeling zoals deze voor het eindexamen is vastgesteld.

Tijdsverlenging

Een leerling met dyslexie heeft bij toetsen en examens recht op verlenging. Een leerling met dyslexie heeft deze extra tijd nodig omdat het leesproces vaak trager verloopt neer te kunnen zetten als een leerling zonder dyslexie. De precieze extra tijd staat in het kader hiernaast.

Toetsduur	Extra tijd
45 minuten	10 minuten
60 minuten	15 minuten
90 minuten	20 minuten
120 minuten of langer	30 minuten

Lokaal

In de onderbouw zit de leerling met dyslexie in de eigen klas tijdens het maken van de toetsen in de toetsweek. Na elke toets staat een half uur ingeroosterd, waardoor de ene toets niet overlapt met de volgende toets. In de bovenbouw zit de leerling in toetsweken in een apart lokaal waar alle leerlingen met extra tijd zitten. De leerling heeft bij toetsen en examens zijn dyslexiepas bij zich, deze ligt op de hoek van zijn tafel.

Aanvragen voorleessoftware toetsen

Leerlingen die gebruikmaken van voorleessoftware en/of willen typen tijdens toetsweken, vragen deze mogelijkheid op tijd aan. Aan het begin van het schooljaar communiceren de dyslexiecoördinatoren de uiterlijke inleverdatum voor het aanvraagformulier waarop aangegeven kan worden voor welke toetsen een aanpassing gedaan moet worden. Dit formulier wordt voorafgaand aan elke toetsweek gestuurd via een persoonlijke chat in Teams aan mevrouw Hulsbosch én mevrouw Nieveld. Het formulier is te vinden via Teams in het kanaal '*Dyslexie leerlingen*' en het bestand heeft de naam '*Formulier toetsaanvraag*'.

Spellingscontrole

Een leerling met dyslexie heeft de mogelijkheid om gebruik te maken van behulp van een spellingcorrector zoals ook bij het centraal eindexamen is toegestaan (art. 55 van het Eindexamenbesluit). Ook voor de schoolexamens en voor de toetsen in de onderbouw is dit toegestaan. De spellingcorrector is niet toegestaan bij toetsen waarbij wordt gelet op spelling, zoals een dictee of een SO over werkwoordspelling.

Gebruik laptop

In de onderbouw mogen leerlingen met dyslexie in toetsweken gebruikmaken van hun eigen laptop. In de bovenbouw worden leerlingen verplicht een schoollaptop te gebruiken. Schoollaptops zijn te vinden in het lokaal waar de toetsen worden afgenomen.

Aangepaste normering

De leerling dient zich te houden aan de afspraken die met hem gemaakt zijn over inzet en voorbereiding. De volgende afspraken zijn dan van toepassing:

- Bij spelfouten wordt maximaal 10% van het cijfer afgehaald. De uitzonderingen zijn:
  - toetsen waarbij het specifiek om spelling gaat, zoals een dictee;
  - toetsen waarbij de leerling met dyslexie gebruik mag maken van spellingcontrole.
- Bij andere toetsen geldt dat spelfouten niet worden meegerekend, bijvoorbeeld bij toetsen van het vak aardrijkskunde of geschiedenis. Spelfouten mogen wel fout worden gerekend als de betekenis van het betreffende woord verandert;
- In overleg met de vakdocent kan een toets soms mondeling worden afgenomen. Dit is niet altijd mogelijk.

Les- en leesboeken

Leerlingen met dyslexie mogen gebruikmaken van gesproken lesboeken. Deze luisterboeken kunnen worden aangeschaft via Dedicon. Deze voorgelezen boeken kunnen gedeclareerd worden als een bon wordt ingediend bij de administratie. Leesboeken kunnen als luisterboek beluisterd worden via het abonnement van de bibliotheek.

Dispensatie en ontheffing

In het Inrichtingsbesluit van de Wet voortgezet onderwijs 2020 én Uitvoeringsbesluit WVO 2020 staan de mogelijkheden voor eventuele ontheffingen. Deze worden alleen in zeer bijzondere gevallen toegepast nadat alle mogelijkheden zijn geprobeerd zonder effect. Dit gaat altijd in overleg met de mentor en teamleider.

5. Wie doet wat?

5.1 Wat doet de leerling?

Binnen de school heeft ieder zijn/haar verantwoordelijkheid. Zo zorgt de leerling dat hij/zij tijdens het maken van een toets een dyslexiepas op de tafel ligt. Daarnaast schrijft hij/zij de letter D (van dyslexie) bovenaan het toetsblad.

Voor toetsweken vraagt de leerling de voorleesfunctie en/of typfunctie aan voor toetsen. Het formulier staat in het dyslexiekanaal in Teams. De leerling stuurt het aanvraagformulier per toetsweek op tijd naar allebei de dyslexiecoördinatoren.

5.2 Wat doen ouder(s) en/of verzorger(s)?

Van ouders/verzorgers verwachten wij dat zij de dyslexieverklaring naar de administratie sturen (als deze er nog niet is vanuit de basisschool). Het e-mailadres van de administratie is: infodalton@haarlemmermeerlyceum.nl. Daarnaast zien we dat het fijn is als ouders hulp bieden aan hun kind, denk aan het plannen van huiswerk en het overhoren van leerstof.

5.3 Wat doet de school?

De dyslexiecoördinatoren zorgen dat de leerlingen met dyslexie een faciliteitenpas krijgen. De dyslexiecoördinatoren geven introductielessen rondom dyslexie bij ons op school. Deze introductielessen zijn voor brugklasleerlingen met dyslexie.

Er is wekelijks een dyslexiespreekuur waarbij leerlingen in het daluur kunnen inlopen voor vragen. Er wordt een ouderbijeenkomst georganiseerd voor ouders van een leerling met dyslexie.

De vakdocent zorgt ervoor dat de leerling extra tijd krijgt bij het maken van een toets. De docent kan, indien nodig, in gesprek met de leerling over de behaalde resultaten en geeft feedback.

De administratie bewaart een kopie van de verklaring en evt. het onderzoeksverslag in het dossier en stelt de dyslexiecoördinator hiervan op de hoogte. Ook kunnen gemaakte kosten voor gesproken lesboeken via Dedicon worden gedeclareerd bij de administratie.